

POPIS VYNÁLEZU K AUTORSKÉMU OSVĚDČENÍ

230542

(II) (BI)

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

(22) Přihlášeno 27 07 82
(21) (PV 5670-82)

(51) Int. Cl.³

C 07 C 103/52

(40) Zveřejněno 30 12 83

(45) Vydáno 15 05 86

(75)
Autor vynálezu

KROJIDLO MILAN prom. chem. CSc., FLEGEL MARTIN RNDr. CSc.,
LÉBEL MICHAL ing. CSc., KOLÍNSKÝ JIŘÍ ing., PRAHA

(54) Způsob přípravy cyklických peptidů

1

Vynález se týká způsobu přípravy cyklických peptidů.

Charakteristickým strukturním rysem neurohypofysárních hormonů a jejich analogů je jejich cyklická struktura, která má značný význam z hlediska biologické účinnosti látek. Proto bylo nutno věnovat uzavírání cyklu značnou pozornost a vypracovat vhodný způsob provádění cyklizační reakce na modelových peptidech. Takto získané výsledky mají potom dosti obecnou platnost.

V případě, že cyklizace probíhá za tvorby amidické vazby, je většinou připravován aktivní ester chráněného peptidu a bezprostředně před kondenzací je nutno chránicí skupinu odstranit (čs. patent č. 149 028, Sakakibara S., Hase S.: Bull. Chem. Soc. Japan **41**, 2816 (1968)).

Tento způsob nedovoluje použití velmi aktivních esterů, neboť by tyto nebyly zachovány za podmínek odštěpení chránicích skupin. Navíc příprava aktivního esteru s použitím substituovaných sulfitů (Iselin B., Schwyzer R.: Helv. Chim. Acta **43**, 1760 (1960)) je poměrně zdlouhavá a příprava vlastního činidla představuje další syntetický stupeň.

Použití vysoce aktivovaného esteru má na druhé straně výhodu v možnosti použití vyšší koncentrace při cyklizaci, neboť intramolekulární tvorba amidické vazby je prakticky okamžitá. Dále je možno snížit dobu pobytu peptidického materiálu v alkalickém prostředí při zvýšené teplotě, což je zvláště důležité u peptidů obsahujících aminokyselinové zbytky citlivé k racemizaci.

Uvedené problémy řeší způsob přípravy cyklických peptidů ze skupiny dipeptidů až oktapeptidů, cyklizací a vytvořením amidické vazby a s použitím aktivního esteru protonací chráněného peptidu podle vynálezu, při němž se odpovídající peptid s volnou karboxylovou skupinou a aminoskupinou chráněnou protonací převádí nejprve reakcí s 1-hydroxybenzotriazolem pomocí dicyklohexylkarbodiimidu v příslušný aktivní N-hydroxybenzotriazolylester, který se působením prostředí s hodnotou pH 8,0 až 10,0, s výhodou 8,6 až 9,0 podrobí cyklizaci.

Při uvedeném způsobu přípravy se jako prostředí s hodnotou pH 8,0 až 10,0 používá metanolického roztoku triethylaminu nebo N-etylpiperidinu.

Způsob provedení cyklizace se dále objasňuje v příkladech provedení.

P ř í k l a d 1

Deamino-1-karboxytcocin

K roztoku Z-Tyr-Ile-Gln-Asn-Cys(C₃H₆COOH)-Pro-Leu-Gly-NH₂ (2,25 g, chromatograficky čistý) v kyselině octové (20 ml) se přidá roztok 35% bromovodíku v kyselině octové (20 ml). Po vysrážení éterem a vysušení se získaný hydrobromid oktapeptidemidu rozpustí ve směsi dimethylformamidu (30 ml) a dioxanu (21 ml), roztok se ochladí na 0 °C, přidá se 1-hydroxybenzotriazol (2,98 g) a dicyklohexylkarbodiimid (3,24 g) a v míchání se pokračuje 2 h při teplotě místnosti.

Poté se suspenze zfiltruje a filtrát nakape do směsi metanolu (1 000 ml), pyridinu (50 ml) a triethylaminu (10 ml). Po 2 h stání při teplotě místnosti se reakční směs odpaří do sucha, odparek se rozpustí v 50% kyselině octové a čistí průchodem přes molekulární síto na bázi dextrenového gelu.

K eluci se použije 50% kyselina octová. Lyofilizací eluátu se získá 1,4 g produktu, který se čistí kapalinovou chromatografií na koloně modifikovaného silikagelu C₁₈ (800 g) pomocí mobilní fáze obsahující 50 % obj. metanolu a 50 % obj. 0,2% kyseliny trifluoroctové. Odpařením a lyofilizací se získá 0,416 g (20 % teorie) deamino-1-karboxytcocinu. Čistota látky byla ověřena kapalinovou chromatografií (2 systémy) a chromatografií na tenké vrstvě (4 systémy).

Pro C₄₄H₆₇N₁₁O₁₂S.4 H₂O (1 046,2):

vypočteno: 50,52 % C, 7,23 % H, 14,73 % N;
nalezeno: 50,58 % C, 6,94 % H, 14,68 % N.

Aminokyselinová analýza: Asp 1,00, Glu 0,97, Pro 0,99, Cys(C₃H₆COOH) 1,02, Gly 1,00, Ile 0,96, Leu 0,99, Tyr 0,98.

P ř í k l a d 2

(2-0-metylytyrosin)deamino-1-karboxytcocin

K roztoku Nps-Tyr(Me)-Ile-Gln-Asn-Cys(C₃H₆COOH)-Pro-Leu-Gly-NH₂ (17,4 g, chromatograficky čistý) v dimethylformamidu (180 ml) se přidá roztok 2N chlorovodíku v eteru (50 ml). Po 15 minutách stání při teplotě místnosti se vysráží vzniklý hydrochlorid oktapeptidemidu éterem, vysuší a rozpustí ve směsi dimethylformamidu (240 ml) a dioxanu (150 ml). Po ochlazení na 0 °C se přidá 1-hydroxybenzotriazol (21 g) a dicyklohexylkarbodiimid (23,1 g) a reakční směs se míchá 2 h při teplotě místnosti. Poté se zfiltruje a filtrát se nakape do směsi metanolu (4 000 ml) a triethylaminu (35 ml) za míchání. Po 2 h stání při teplotě místnosti se reakční směs odpaří do sucha, odparek rozpustí

v 50% kyselině octové a čistí na koloně molekulárního síta (4 000 ml), s použitím 50% kyseliny octové jako elučního činidla. Lyofilizací eluátu se získá 9,3 g produktu, který se čistí kapalinovou chromatografií na koloně modifikovaného silikagelu (C_{18}) (500 g) pomocí mobilní fáze obsahující 50 % obj. metanolu a 50 % obj. 0,2% kyseliny trifluoroctové. Odpařením a lyofilizací se získá 3,38 g (22 % teorie) (2-0-metyltirosin)deamino-1-karba-oxytocinu: (α)²⁵ = -74,30° ($c = 0,2$; 1M kyselina octová). Čistota látky byla ověřena kapalinovou chromatografií (2 systémy) a chromatografií na tenké vrstvě (4 systémy).

Pro $C_{45}H_{69}N_{11}O_{12}S \cdot 2 H_2O$ (1 024,1):

vypočteno: 52,78 % C, 6,99 % H, 15,05 % N;
nalezeno: 52,50 % C, 6,93 % H, 15,29 % N.

Aminokyselinová analýza: Asp 0,96, Glu 1,02, Pro 1,01, Gly 0,98, Cys (C_3H_6COOH) 0,93, Ile 1,00, Leu 1,03, Tyr 0,98.

P ř í k l a d 3

(2-p-metylfenylalanin)deamino-6-karbaoxytocin

a) K roztoku Np-Phe(Me)-Ile-Gln-Asn-HCy(C_2H_4COOH)-Pro-Leu-Gly-NH₂ (200 mg) v dimethylformamidu (5 ml) se přidá roztok 3,6 N chlorovodíku v éteru (0,5 ml). Po 7 minutách stání při teplotě místnosti se vzniklý hydrochlorid oktapeptidamidu vysráží éterem, vysuší a rozpustí ve směsi dimethylformamidu (3 ml) a dioxanu (1,8 ml). Po ochlazení na 0 °C se přidá 1-hydroxybenzotriazol (241 mg) a dicyklohexylkerbodiimid (265 mg) a reakční směs se míchá 2 h při teplotě místnosti.

Zfiltruje se a filtrát se nakape do směsi metanolu (200 ml) a N-etylpyridinu, kterého se přidá tolik, aby pH směsi bylo přibližně 8,5 (asi 0,6 ml). Po 2 h zahřívání na 60 °C se reakční směs odpaří na malý objem, vysráží éterem a produkt se vysuší. Preparativní chromatografií na koloně modifikovaného silikagelu (C_{18}) (50 x 0,9 cm) v systému 55 % obj. metanolu a 45 % vody se získá 31 mg (17 % teorie) (2-p-metylfenylalanin)deamino-6-karbaoxytocinu. Čistota látky byla ověřena analogicky jako v příkladu 1.

Pro $C_{45}H_{69}N_{11}O_{11}S \cdot 4 H_2O$ (1 044):

vypočteno: 51,76 % C, 7,43 % H, 14,75 % N;
nalezeno: 51,89 % C, 7,15 % H, 14,73 % N.

Aminokyselinová analýza: Asp 1,03, Glu 1,01, Pro 0,94, Gly 1,00, Ile 0,96, Leu 1,05, Phe(Me) 1,08 HCy(C_2H_4COOH) 0,90.

b) Cyklizace byla provedena jako v předchozím odstavci, až na to, že roztok aktivního esteru byl vnesen do 200 ml pyridinu. Stejným způsobem zpracování a čištění jako výše se získá 18 mg (10 % teorie) látky stejné jako postupem a).

P ř í k l a d 4

(2-fenylalanin)deamino-6-karboxytycin

Nps-Phe-Ile-Gln-Asn-HCy(C₂H₄COOH)-Pro-Leu-Gly-NH₂ (200 mg) se zpracuje způsobem popsaným v příkladu 3a). Čištěním preparativní chromatografií na koloně modifikovaného silikagelu (C₁₈) (50 x 0,9 cm) v systému 50 % obj. metanolu a 50 % obj. vody se získá 29 mg (16 % teorie) žádaného produktu, jehož čistota a analytické hodnoty byly prokázány výše popsanými metodami.

Pro C₄₄H₆₇N₁₁O₁₁S.2 H₂O (994,2):

vypočteno: 53,15 % C, 7,20 % H, 15,50 % N;
nalezeno: 52,90 % C, 6,95 % H, 15,26 % N.

Aminokyselinová analýza: Asp 0,96, Glu 1,01, Pro 1,02, Gly 0,97, Ile 0,97, Leu 1,06, Phe 1,01, HCy(C₂H₄COOH) 1,01.

P ř í k l a d 5

Deamino-6-karboxytycin

Z Nps-Tyr-Ile-Gln-Asn-HCy(C₂H₄COH)-Pro-Leu-Gly-NH₂ (200 mg) se chránicí skupina odstraní způsobem popsaným v příkladu 3a). Hydrochlorid oktapeptidamidu se rozpustí v dimethylformamidu (4 ml), ochladí na 0 °C, přidá 1-hydroxybenztriazol (241 mg) a dicyklohexylkarbodiimid (265 mg). Po 2,5 h míchání při teplotě místnosti se suspenze zfiltruje do směsi metanolu (200 ml) a N-etylpyperidinu (0,45 ml; pH 8,5). Po 1 h zahřívání na 50 °C se roztok zpracuje stejně jako v příkladu 3a).

Čištěním preparativní chromatografií jako v příkladu 4, ale v systému 40 % obj. metanolu a 60 % obj. vody se získá 36 mg (20 % teorie) deamino-6-karboxytycinu, jehož čistota a identita byla ověřena výše popsanými metodami.

Pro C₄₄H₆₇N₁₁O₁₂S.4 H₂O (1 046):

vypočteno: 50,52 % C, 7,23 % H, 14,73 % N;
nalezeno: 50,38 % C, 7,11 % H, 14,58 % N.

Aminokyselinová analýza: Asp 1,01, Glu 0,96, Pro 1,04, Gly 0,98, Ile 1,00, HCy(C₂H₄COOH) 0,96, Leu 1,03, Tyr 0,97.

P ř í k l a d 6

Cyklo(fenylalaninyl-glycyl)

Glycyl-fenylalanin (0,53 g) se rozpustí ve 2,4 M chlorovodíku v metanolu (15 ml), ihned se odpaří, vysráží éterem a vysuší. Vzniklý hydrochlorid dipeptidu se rozpustí ve směsi dimethylformamidu (10 ml) a dioxenu (5 ml). Po ochlazení na 0 °C se přidá 1-hydroxybenztriazol (1,28 g) a dicyklohexylkarbodiimid (0,75 g) a reakční směs se míchá 2 h při teplotě místnosti. Suspenze se zfiltruje a filtrát nakepe do směsi metanolu (250 ml) a N-etylpyperidinu, kterého se přidá tolik, aby pH směsi bylo přibližně 8,5. Roztok se míchá 20 h při teplotě místnosti, poté se zahustí a vysráží éterem. Získaný produkt (0,37 g) se přečistí preparativní kapalinovou chromatografií výše popsaným způsobem. Získá se 159,1 mg (33 % teorie) produktu s t. t. 263 až 265 °C.

Pro $C_{11}H_{12}N_2O_2$ (204,3):

vypočteno: 64,61 % C, 5,87 % H, 13,71 % N;
nalezeno: 64,30 % C, 5,98 % H, 13,42 % N.

P ř í k l e d 7

Cyklo(N^E -tosyllsyl-glycyl)

Hydromid N^E -tosyllsyl-glycinu (438,3 mg) se cyklizuje způsobem popsáným v příkladu 6. Přečištěním preparativní kapalinovou chromatografií se získá 190 mg (56 % teorie) produktu s t. t. 184 až 185 °C.

Pro $C_{15}H_{21}N_3O_4S$ (339,42):

vypočteno: 53,08 % C 6,24 % H, 12,37 % N;
nalezeno: 52,95 % C, 6,34 % H, 12,19 % N.

P Ř E D M Ě T V Y N Á L E Z U

1. Způsob přípravy cyklických peptidů ze skupiny dipeptidů až oktapeptidů, cyklizací s vytvořením amidické vazby a s použitím aktivního esteru protonací chráněného peptidu, vyznačující se tím, že se odpovídající peptid s volnou karboxylovou skupinou a aminoskupinou chráněnou protonací převádí nejprve reakcí s 1-hydroxybenzotriazolem pomocí dicyklohexylkarbodiimidu v příslušný aktivní N-hydroxybenzotriazolylester, který se působením prostředí s hodnotou pH 8,0 až 10,0, s výhodou 8,6 až 9,0 podrobí cyklizaci.

2. Způsob podle bodu 1, vyznačující se tím, že se jako prostředí s hodnotou pH 8,0 až 10,0 používá metenolického roztoku triethylaminu nebo N-etylpiiperidinu.